

Gál Hunor

Adatok id. Szőcs Sámuel mátisfalvi orgonaépítő munkásságához

Régi orgonáink készítőiről fennmaradt hangszereik és levéltári dokumentumok szolgálnak adatokkal. Gyakran azonban

Gál Hunor római katolikus lelkész, a gyergyó-szentmiklósi örmény katolikus Kisboldogasszony-templom plébánosa.

homályban maradnak az orgonaépítők tanonccévei, esetleges vándorútjai, még az ismertebb hangszerkészítők esetében is.

Hogy az udvarhelyszéki Mátisfalván¹ a 19. században működött idősebb Szőcs Sámuel hol tanulhatta az orgonaépítést, arról eddig csupán egy kortárs útleírás tájékoztatót, igen szűkszavúan. E szerint Szőcs Sámuel és Balázs Mózes székely asztalosok „*csak más orgonák megnézése, a szemmel tett kevés lopottgálásaik után, önmaguktól tanulva, orgonákat is [...] kezdetek készíteni.*”² A közelmúltban Erich Türk addigi közleményekre támaszkodva arra hívta fel a figyelmet, hogy a nevezett két mester és az orgonakészítéssel a brassói Fekete templom hangszerének építése során megismerkedett Martin Schwab keresztényfalvi orgonaépítő munkássága között szoros kapcsolat látható.³ Majd Enyedi Pál és Márk Attila tárta fel Szőcs egyik hangszerében a korabeli brassói orgonaépítés néhány jellegzetes technikai megoldását.⁴

Szőcs Sámuel tevékenységéről értékes dokumentumokat őriz a gyulafehérvári érseki levéltár. A székelyszenttamási római katolikus egyházközség hívei 1878-ban „*a régi, rozzant állapotban lévő orgona helyett egy egészen új orgona beállítására határozván el magukat*”,

¹ Mátisfalva a mai Hargita megyében, Székelyudvarhelytől 12 km-re délnyugatra, a Kecskés-patak völgyében fekszik, közigazgatásilag jelenleg Bögözhöz tartozik.

² JÁNOSFALVI SÁNDOR István: *Székelyhoni utazás a két Homoród mentén* I–II. Minerva, Kolozsvár 1942. 138, idézi ENYEDI Pál – MÁRK Attila: *A Magyar Unitárius Egyház orgonái I. A Háromszék-Felsőfehéri és a Székelyudvarhelyi Egyházkör*. Magyar Unitárius Egyház – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Egyházzenei Kutatócsoport, Kolozsvár–Budapest 2021, 248.

³ ERICH TÜRK: „Particular Features of the Transylvanian Organ Landscape”, *Musicology Today* 8 (2017) 4. sz., 255–288, itt: 270–272. Digitalizálva: musicologytoday.ro/back-issues/nr-32/studies/particular-features-of-the-transylvanian-organ-landscape/.

⁴ ENYEDI–MÁRK 2021, 248.

szerződést kötöttek Szőccsel.⁵ A plébános június 13-án jóváhagyásért folyamodott a püspöki hivatalhoz. A szerződést Fogarasi János székes-egyházi karnagy véleményezte, számos kifogást emelve:

„Észrevételek a szenttamási orgonatervre

Egy hatváltozatú jó orgonát 700–800 forinton alul nem lehet csinálni. Csodálkozom azért, hogyan képes tisztelt cím, Szőcs Sámuel orgonaépítész úr egy olyan orgonát a szenttamási községnek ígérni 450 forinton. Nagyon silány munkát adhat csak, amely talán a 450 forintot sem érdemli meg.

Hogy munkája nem lesz jó és tartós, mutatja a benyújtott orgonaterve, mely nagyon hiányos és kellő szakképzettséget nem mutat fel.

Pont 3. A fűvő mértéke hiányzik. Nincs kitéve, hány láb hosszú és széles; az elhelyezésről sincs szó: vajon benn az orgonában vagy pedig azon kívül lesz felállítva?

Pont 7. A sípok anyaga igen általánosan van kitéve. A cinsípoknál kellene meghatározni, vajon tiszta angol cinből vagy minő keverékből készülnek a sípok? Mert ennek hiányával ónból⁶ is lehet sípokat készíteni, melyek ugyan a célnak kis időig megfelelnek, de nem tartósok, és a hang sem az, amilyen lenni kellene[!].

Pont 10. Az orgonarendezet maga is elárulja a (kontárságos) szakavatatlanságot. Igen sívító változatokból áll; dobos tremulát ilyen kis orgonákban régóta nem használnak, sőt, a nagy orgonákból is végképp kihagyattak. Kis orgonáknál a sok 2 lábú változat csak lármás sívítást hangoztat, nem bír a templomot kitöltő, méltóságteljes, komoly hanggal. Azért inkább 8 és 4 lábú változatok veendőek, és legfeljebb egy vagy két 2 lábút[!].

Erre nézve bátor vagyok két más rendezetet ajánlani, amelyből választani lehet, mint következik:

⁵ Gyulafehérvári Érseki Levéltár (a továbbiakban: GyÉL), Püspöki iratok, Num. 1897–1878. 723. doboz, 30. csoport.

⁶ Fogarasi az ón alatt – a kor szóhasználatának megfelelően – nyilván ólmot ért. Vö. ENYEDI-MÁRK 2021, 231., 45. jz.

a. Hatváltozatú rendezet

1.	Principal	4'	tízlatos cinből	56 síp
2.	Nagy dugott	8'	fenyő- és körtvefából[!]	56 síp
3.	Flauto major	8'	fából, földve	56 síp
4.	Csúcsfuvola	4'	tízlatos cinből	56 síp
5.	Octava	2'	tízlatos cinből	56 síp
6.	Quintfuvola	3'	tízlatos cinből	56 síp

b. Hatváltozatú rendezet

1.	Principál	8'	alsó nyolcad fából, a többi tízlatos cinből	56 síp
2.	Flauto major	8'	fából, földve	56 síp
3.	Flauto minor	4'	fából, nyitva	56 síp
4.	Csúcsfuvola	4'	tízlatos cinből	56 síp
5.	Octáva	2'	tízlatos cinből	56 síp
6.	Mixtura	2'	háromszoros, tízlatos cinből	168 síp

Minő gépezettel fog bírni az orgona, arról egy szót sem említ a tervezet.

Arra még kíván[n]ám végre figyelmeztetni azon községet, amelyek új orgonát építtetnek, hogy nem akárkivel olcsón építsék azt, hanem csakis ismeretes, jó hírnévvel bíró orgonaépítésszel, ha drágábban is, szerződjenek, akinek jó és tartós munkája a bírálatot kiállotta, és aki a mostani, az orgonaépítészetben előhaladott követelményeknek egészen megfelelt. Továbbá midőn a kész orgonát átveszik, azt mindég egy hozzáértő szakember által lelkiismeretesen bíráltassák meg, és csak akkor, ha az orgona a tervezetben leírt ígéreteknél pontonként mindenben megfelel, vétessék át. Ellenkező esetben az illető orgonaépítész úr a fölmerült hibákat, ha lehetséges, javítsa ki, ha azok pedig nem igazítandók, akkor a községnek okozott kárt térítse vissza, és a munkáját vigye el. Ily módon vélem a községet rossz orgonák[tól] és lelkiismeretlen csalásktól megmenteni.

Gyulafehérvárott, június hóban, 1878.

Fogarasi János s. k.”

A Fogarasi véleménye alapján Szőcshöz eljuttatott kifogásokra az orgonaeépítő 1878. augusztus 17-én kelt levelében válaszolt:⁷

„D. a J. Kr.!

Nagyméltóságú Püspök úr! Legkegyelmesebb Uram!

A szenttamási nemes megyének egy érdekes meghívólev[el]ére elmentem Szenttamásra, mikor is a helybeli főtisztelendő Plébános úr teljes megyeelöljárósági gyűlést hívatott az iránt, hogy anyaszentegyházokban a régi és már egészen használhatatlanná vált kis orgona helyébe egy oda megkívántató 6 változatú, egészen új orgonát készítek, melyet alatt írt el is vállaltam, nem nagy haszonvágyi nyereség mellett, hanem a nép gyengéjét nézve, jutányos ár, 450 forintokba, a megkívántató felelősségi kötelezvény terhe alatt. Én annak értelmére szerént az elvállalt orgonát, minthogy nagyon sürgős, meg is kezdtem, a szelládát 56 tónusra osztva 60 darab cserefa és 55 darab fenyőfából össze is állítottam, a megkívántató fasípok tőkégeit körtvefából 112 darabot megkészítettem, úgyszintén az alsó oktávára a nagy fasípokot egészen elkészítettem.

A főtisztelendő Plébános úr a nemes megye kívánságára az új orgonáról szerződést tudomástétel végett felterjesztette Excellenciához, mely azon válasszal küldetett vissza, hogy műveim nem ismeretesek, és nincs kimutatva, hogy kitől tanultam, hová és milyen orgonákat készítettem. Én az asztalosmesterséget tanultam Székelyudvarhelyen, Fogarasy János úrnál, mint orgonaművész-segéd voltam Brassóban és Segesváron, és már Isten szent kegyelméből három hitfelekezetű egyházközségnél 37 év eltelté alatt 34 egészen új orgonát készítettem, mint a #jegy alatt ide mellékelte bizonyítványokból kitetszik.^[8]

A római katolikus egyházmegyékben [értsd: egyházközségekben] említek egynehányat műveim közül, melyeknek hangjait Excellenciád Udvarhely megyei látogatása alkalmával kegyes volt hallani: úgy mint a) Magyarzsákodra, b) Malomfalvára, c) Vágásba, d) Székelykeresztúrra, e) Farkaslakára, f) Tibódba, néhai méltóságos Török Ferenc úr családi kápolnájába [készített orgonákét], melyek most is mind egyen-

⁷ GyÉL: Num. 2571–1878. 723. doboz, 30. csoport.

⁸ A mellékleteket a levél hátára írt megjegyzés szerint visszaküldték a szenttamási lelkészen keresztül Szőcsnek, így azok nem voltak fellelhetők a gyulafehérvári levéltárban. Vö. 9. jz.

egyen a legkielegítőbb hangban vannak, s műveim közül egy is semmi változás alá ez ideig nem került. Ezen okokból bátor voltam elvállalni a szenttamási nemes megye új orgonáját is, és a legmélyebb alázattal esedezem a nagyméltóságú Püspök úr előtt, méltóztat kéréssem tekintetébe venni, és ezen említett orgonához az ide mellékelt szerződvény értelme szerint részemre az engedélyt legkegyelmesebben megadni.

Én is ígérem, hogy a szerződvény értelme szerint mindenben pontosan és lelkiismeretesen Excellenciád és a nemes megye várakozásának teljesen meg fogok felelni.

*Vigasztaló választ várva vagyok a nagyméltóságú Püspök úrnak
Mátisfalván, 1878. augusztus 17-én,*

*legalázatosabb
szolgálja
Szőcs Sámuel
orgonaművész”*

Az építésre Szőcs végül megkapta az engedélyt, ám a pénz kifizetését szakértői felülvizsgálat eredményétől tették függővé. Az orgona tehát valószínűleg elkészült, de nem ismert, hogy átvették-e, és hogy a szenttamási egyházközség 1884–1885-ben miért építtetett egy új főoltárral együtt új orgonát is a brassói Nagy József orgonaépítővel.⁹

Egyelőre Szőcsnek sem születése, sem halála idejét nem ismerjük. E kérvénye működésének egyik legkésőbbi biztos dokumentuma.¹⁰ Műhelyét ugyanis később azonos nevű fia vette át, akit apjától az írott forrásokban jobbra csak a szövegkörnyezet alapján lehet megkülönböztetni.¹¹

⁹ A levél hátára írt megjegyzés: „Péterfy József udvarhelyszenttamási lelkésznek, Károlyfehérvárt, 1878. aug. 26. Add át a /. alatti okiratokat Szőcs Sámuel orgonaművésznek! Veled pedig tudatom, hogy az itteni takarékpénztárban levő pénzösszeget az orgonaművésznek csak akkor fogom kifizettetni, ha az általa építendő orgona szakértői bírálat után kifogástalannak fog nyilváníttatni. Egyébiránt jóakaró Főesperesed.” GyÉL: Num. 2571–1878. 723. doboz, 30. csoport. Nagy megbízásáról ld. GyÉL: Num. 1878–1884. 791. doboz, 30. csoport.

¹⁰ 1881 tavaszán az akkor már feltehetően beteg mester Tordátfalván javította meg saját orgonáját. MÁRK Attila: „A tordátfalvi unitárius templom orgonáinak története 1–2.”, *Hargita Népe* XXIX (2017) 144. sz. (aug. 4.), 7, 10, 149. sz. (aug. 11.), 9, itt: 144. sz., 10 (a továbbiakban: MÁRK 2017b). Digitalizálva: hargitanepe.konyvtar.hargitamegye.ro//archivum/index.php (a továbbiakban: hargitanepe).

¹¹ Az idősebb Szőcs saját nevét az 1840–70-es évekből fennmaradt forrásokban rendszerint ts-el, azaz Szőts alakban írta. 1878-as levelében azonban nevét cs-vel, Szőcsként

Az idősebb Szőcs önálló tevékenységének kezdete 1839-re tehető, ugyanis ebben az évben kötött szerződést első ismert művének, a homoródszentmártoni unitárius templom orgonájának megépítésére, s a hangszer a következő évben fel is szentelték.¹² Mivel a folyamodvány említett melléklete az orgonajegyzékkel nem maradt fenn, nem tudjuk, hogy a mester 1878-ban miért csak 37 évet számolt orgonaépítői tevékenységére.

Szőcs leveléből nem derül ki egyértelműen, hogy orgonaépítők mellett töltött segédéveit Brassóban vagy Segesváron kezdte-e meg. A barcasági központban részt vehetett a berlini Carl August Buchholz Fekete templomi hangszerének 1836 és 1839 közötti elkészítésében,¹³ és megfordulhatott Petrus Gottlieb Schneider (1783 k. – 1847 k.) műhelyében is.¹⁴ Talán előbbivel hozható kapcsolatba Szőcs fennmaradt homoródjánosfalvi orgonájának néhány olyan technikai megoldása, melyek Buchholzzal kerültek Erdélybe, s melyeket Brassóban asztalosként nemcsak láthatott, hanem maga is készíthetett.¹⁵ Segesvári éveit orgonaépítők segédaként Johann Bindernél (1789–1846), esetleg Goos Jánosnál (1837†) tölthette.¹⁶

használja, ugyanúgy, mint az fia, ifj. Szőcs Sámuel aláírásaiban is található. Vö. ENYEDI-MÁRK 2021, 221, 243, 362–363, 494, 496. NB. Az ifj. Szőcs még az 1910-es években is folytatta orgonajavítói tevékenységét. Vö. uo. 315, 363.

¹² Uo. 264. Szőcsnek tulajdonítható a csehétfalvi unitáriusok 1841-ben elkészült orgonája is. MÁRK Attila: „A csehétfalvi unitárius templom orgonáinak története”, *Hargita Népe* XXIX (2017) 101. sz. (máj. 31.), Műhely, 12–13, itt: 12 (hargitanepe). (A továbbiakban: MÁRK 2017a.)

¹³ A dátumot ld. Hans Eckart SCHLANDT: „Die Orgeln der Schwarzen Kirche”, in: *Kronstadt. Die Orgeln der Schwarzen Kirche*, Schweizerische Stiftung für Orgeln in Rumänien (Hrsg.). Verlag Wort und Welt & Bild, [München 2001], o. n.

¹⁴ Schneider életrajzi adatait ld. Steffen Markus SCHLANDT: *Muzica de orgă în bisericiile evanghelice din Braşov şi Țara Bârsei. Instrumente – Personalități muzicale – Manuscrise* [Orgonazene a brassói és barcasági evangélikus templomokban. Hangszerek, személyiségek, kéziratok] (doktori dolgozat, Academia de Musică Gheorge Dima, gépirat). Cluj-Napoca 2011, 34.

¹⁵ Az 1846-ban elkészült homoródjánosfalvi orgona szelládája ugyan „a hagyományos rövid oktávval, hátul felenyvezett szelepekkel készült, a csúszkák azonban ék alakúak, a szelepszekrény fedőlapja pedig nem függőleges, hanem fentről lefelé a szelepek irányába dől.” ENYEDI-MÁRK 2021, 248.

¹⁶ A dátumokat (forrásjelölés nélkül) ld. Hermann BINDER: „Schäßburg, seine Orgeln und Orgelbauer”, *Schäßburger Nachrichten* 22 (2015) Juni (Folge 43), 21–24; Dezember

Szőcs levelében figyelemreméltó, hogy míg 1853-ban készített homoródkarácsonyfalvi orgonája 45 hangos, rövid nagy oktávós szélládával készült, a székelyszenttamási szélládát a mester – kortársához, a kézdivásárhelyi Kolonics Istvánhoz hasonlóan – teljes nagy oktávval, 56 hanggal építette meg.¹⁷ Ehhez az orgonához is készült a korban elmaradhatatlan 8 és 4 lábas fa sípsor. Azonban tervezetével még így sem volt megelégedve bírálója, Fogarasi János, aki nemcsak a fűvó, a sípanyagok és a mechanika közelebbi leírását hiányolta, hanem egyenesen szakavatatlannak nevezte Szőcs orgonájának még a késő barokk hagyományt követő hangzását.

A szakirodalom – elsősorban Dávid István és Erich Türk összefoglaló táblázata – eddig az 1878-ig készített 34 orgonának közel kétharmadáról tudósított.¹⁸ Ezek között a Szőcs levelében említett hat hangszerből mindössze a farkaslaki és a székelykeresztúri szerepel, tehát a mester ismert munkáihoz négy újabb, jóllehet mára részben eltűnt orgona kapcsolható.

Idősebb Szőcs Sámuel ismert orgonái:

<i>Helység</i>	<i>építési év</i>	<i>felekezet</i>	<i>megjegyzés</i>
Homoródszentmárton ¹⁹	1839	unit.	1929: lebontva
Telekfalva ²⁰	1840	ref.	romos, hiányos, eredeti felállítási helye bizonytalan

(Folge 44), 36, itt: Folge 43, 23, Folge 44, 36. Digitalizálva: hog-schaessburg.de/archiv.htm.

¹⁷ Vö. ENYEDI-MÁRK, 41, 97, 254, 455.

¹⁸ DÁVID István: *Műemlék orgonák Erdélyben*. Az adattár összeállításában közreműködött: Hermann BINDER, GERÉD Vilmos, KOVÁCS László Attila. Polis–Balassi, Kolozsvár–Budapest 1996. 198–199; TÜRK 2017, 272–273.

¹⁹ ENYEDI-MÁRK 2021, 269–273. A lebontott orgonaszekrény 1969-ben még Szentmártonban volt. Uo. 272–273.

²⁰ Erich Türk hívta fel rá a figyelmet, mint Szőcs lehetséges művére. TÜRK 2017, 273. Az orgonaszekrény alakja és párkányainak kiképzése megegyezik a Szőcsnek tulajdonítható csehétfalvi hangszer szekrényének formáival. Enyedi Pál tájékoztatása. Vö. MAGYARI Hunor: *A Székelyudvarhelyi Református Egyházmegye templomai*. Székelyudvarhelyi Református Egyházmegye, Székelyudvarhely 2008. 69; ENYEDI-MÁRK 2021, 268. A töredékesen fennmaradt hangszert jelenleg Pap Zoltán székelyudvarhelyi mester újítja fel. Juhász Ábel telekfalvi lelkész és Pap Zoltán szíves közlése.

Csehétfalva ²¹	1841	unit.	
Hodgya ²²	1843	ref.	
Gyepes ²³	1844	unit.	romos
Betfalva ²⁴	1844	ref.	
Homoródjános-falva ²⁵	1846	unit.	
Vadasd ²⁶	1846	ref.	1911: →Nagyadorján, ref.
Tordátfalva ²⁷	1850	unit.	1910: lebontva, a helyszínen ma csak a szélláda található
Homoródkarácsony-falva ²⁸	1853	unit.	1904: átal. Csioflek
Kányád ²⁹	1855	ref.	1925: átép. Einschenk
Sükő ³⁰	1857	ref.	
Nyikómalomfalva ³¹	1858	r. k.	megsemmisült?
Rugonfalva ³²	1861	ref.	
Vágás ³³	1862	r. k.	1923: →Boda József

²¹ MÁRK 2017a, 12–13.

²² TÜRK 2017, 272; MOLNÁR Melinda: „II. Hodgyai falunapok”, *Udvarhelyi Híradó* XXI (2010) 162. sz. (aug. 20–22.), 6. Digitalizálva: Arcanum Digitális Tudománytár.

²³ ENYEDI–MÁRK 2021, 213–214; a romos hangszer fényképét ld. *Magyar Egyházzene* XXV (2021–2022), 382.

²⁴ DÁVID 1996, 55.

²⁵ ENYEDI–MÁRK 2021, 241–243.

²⁶ DÁVID 1996, 108.

²⁷ MÁRK 2017b, 144. sz., 10.

²⁸ ENYEDI–MÁRK 2021, 251.

²⁹ DÁVID 1996, 87. NB. Kányád és Jásfalva közös egyházközségének temploma Kányád keleti határában áll.

³⁰ DÁVID 1996, 128.

³¹ Az orgona építési évét az 1917-es rekvirálási felmentési kérelem közli. GyÉL: Num. 7812–1917. 1406. doboz, 30. csoport. 1973-ban egy kétszekrényes hangszer maradványai voltak a templompadláson. DÁVID 1996, 118. További sorsa ismeretlen.

³² DÁVID 1996, 123.

³³ Nyolcváltozatú orgona. Az 1916-os román invázió idején megsérült; 1923-ban, új orgona készítésekor Boda József 2500 lejért átvette. *Domus Historia, Vágás, 1680–*, 7., továbbá az 1923. év eseményei, o. n. Szekrénye ma feltehetően a fenyőkúti r. k. templomban áll, benne Boda orgonájával. Vö. 34. jz.

?	?	r. k.	1924, szekrény: →Korond, r. k., 2011: →Fenyőkút. r. k.
Székelymuzsna ³⁵	1862	unit.	feltehetően régebbi orgona felállítása, 1872: lebontva
Szentdemeter ³⁶	1863	r. k.	2020: a régóta használhatatlan orgonát eltávolították a templomból ³⁷
Siménfalva ³⁸	1863	unit.	
Székelykeresztúr ³⁹	1864	r. k.	1891: átép. Nagy József, 2001: átép. Pap Zoltán
Farkaslaka ⁴⁰	1865	r. k.	1905: bőv. Angster
Nagymoha ⁴¹	1865	ref.	
Székelymuzsna ⁴²	1872	unit.	régebbi alkatrészek felhasználásával
Magyarzsákod	1878 előtt	r. k.	1931: másik orgonával felcserélve ⁴³
Tibód	1878 előtt	r. k. ká- polna	ismeretlen időben lebontva, további sorsa feltáratlan

³⁴ Az orgonaházat, képe alapján, Enyedi Pál azonosította Szőcs munkájaként. A hangszert 2011-ben Bors László orgonaépítő szállította át Fenyőkútra a korondi r. k. templomból, ahová még 1924-ben Boda József adta el. Bors László közlése; a korondi plébános felterjesztése, GyÉL, Püspöki iratok, Num. 5614–1924. 1531. doboz, 30. csoport. Mivel Boda 1923-ban vette meg a lebontott vágási Szőcs-orgonát, valószínű, hogy annak két összetoldott szekrényét használta fel 1924-ben eladott korondi hangszeréhez. Vö. 33. jz.

³⁵ ENYEDI-MÁRK 2021, 360–362.

³⁶ DÁVID 1996, 141.

³⁷ Máthé Ferenc plébános szóbeli tájékoztatása.

³⁸ DÁVID 1996, 127–128.

³⁹ Dávid 1996, 138; GyÉL: Num. 61–1891. 1406. doboz, 30. csoport; MOLNÁR Tünde: *Orga în Transilvania. Constructori de orgi și instrumente noi create în secolul al XX-lea* [Az orgona Erdélyben. Orgonaépítők és új hangszerek a XX. században]. Grafycolor, Cluj-Napoca 2005, 135–136.

⁴⁰ DÁVID 1996, 73.

⁴¹ DÁVID 1996, 111.

⁴² ENYEDI-MÁRK 2021, 360–362.

⁴³ Ebben az évben a zsákodiak 15.000 lejért vásárolták meg a gyergyóalfalui katolikusok Kolonics-orgonáját. A Gyulafehérvári Főegyházmegyei Levéltár Gyergyószentmiklósi Gyűjtőlevéltára, A gyergyóalfalui plébánia iratai, 604/b, Plébániai iktatott iratok, 29. doboz, 1931–1932. Szőcs orgonájának további sorsa ismeretlen.

1–2. ábra: Szócs Sámuel eredetileg kétrészes orgonaháza Farkaslán (Angster betoldásával) és Fenyőkúton (Boda által összeépítve)

ZUSAMMENFASSUNG

Neue Angaben zur Tätigkeit des Orgelbauers Sámuel Szócs d. Ä. in Mátisfalva (Mătișeni, Siebenbürgen/Rumänien)

Der Orgelbauer Szócs wirkte zwischen den 30er und 80er Jahren des 19. Jahrhunderts im damaligen Stuhl bzw. Komitat Udvarhely (heute Teil von Kreis Harghita). Aufgrund früherer Forschungen waren ihm etwa zwanzig neue Orgeln zuzuschreiben. Nach einem neuentdeckten Brief des Orgelbauers habe er bis zum Jahre 1878 schon „34 ganz neue Orgeln“ erstellt. Der Meister gibt sechs Instrumente auch mit ihrem Aufstellungsort an, darunter vier bisher nicht identifizierte Orgeln. Aus der Aussage von Szócs geht hervor, dass er die Lehrjahre zuerst als Tischlergeselle in Oderhellen (Székelyudvarhely/Odorheiu Secuiesc), später als Orgelbauergeselle in Werkstätten zu Kronstadt (Brassó/ Braşov) und Schässburg (Segesvár/Sighişoara) verbrachte. Der Studie ist die aktualisierte Liste seiner Orgeln beigelegt.

külső lektor / äußerer Gutachter: Dr. Erich Michael Türk DLA, Academia Națională de Musică Gheorghe Dima, Kolozsvár (Cluj-Napoca), tanszékvezető egyetemi tanár / Academia Națională de Musică Gheorghe Dima, Klausenburg (Cluj-Napoca), Ordinarius

belső (szerkesztőségi) lektor / redaktioneller Gutachter: Dr. Enyedi Pál/Pál Enyedi MD, DLA